
Ronde 3

Marieke Smeijsters
Stichting Lezen
Contact: msmeijsters@lezen.nl

Schoolbreed werken aan effectief leesonderwijs, literatuuronderwijs en leesbevordering. Breng de beginsituatie in kaart met de leesscan vo

7

1. Inleiding

Hoe breng je het huidige lees- en literatuuronderwijs in het voortgezet onderwijs in kaart? De alarmerende leesvaardigheidsresultaten van jongeren in het internationale en gerenommeerde PISA-onderzoek onderstrepen het belang van duurzame investeringen in effectief leesonderwijs en leesbevordering (Stichting Lezen 2023). Voor het primair en voortgezet onderwijs betekent dit onder meer dat er gedegen leesbeleid ontwikkeld en uitgevoerd wordt. Het opstellen daarvan kan uitdagend zijn voor scholen (KU Leuven 2024). De leesscan vo ondersteunt hierin door inzicht te geven in de beginsituatie. Deze wordt op HSN-2024 gepresenteerd.

2. Wat is de leesscan vo?

De leesscan vo is een online evaluatie- en reflectie-instrument dat, aan de hand van een lijst met stellingen, het lees- en literatuuronderwijs op scholen voor voortgezet onderwijs bevroegt. Verschillende onderwerpen komen aan bod: leesbeleid, de rijke leesomgeving, effectief lees- en literatuuronderwijs, leesbevordering, monitoring en evaluatie, en samenwerking. Achter elke stelling staan steeds dezelfde vier antwoordopties die variëren van '(nog) niet op orde' tot en met 'op orde'. Voorbeelden van stellingen zijn: 'Het leesbeleidsplan van onze school is vertaald naar een (jaar)plan met concrete doelen en acties in een doorgaande lijn' en 'Onze school heeft zicht op de leesvaardigheid,

leesmotivatie en het leesgedrag van leerlingen'. De uitkomst van de scan is een spindigram (zie: Figuur 1) dat inzicht geeft in de sterktes en zwaktes van het leesonderwijs en de leesbevordering op jouw school.

Figuur 1 – Voorbeeld van een spindigram naar aanleiding van een ingevulde leesscan.

3. Aan de slag met de resultaten: een opstap naar (vernieuwd) leesbeleid

De leesscan vo is geen test waarvoor je als school kunt slagen of zakken. Het is niet erg als verschillende onderdelen (nog) niet op orde zijn. De resultaten van de ingevulde leesscan kunnen juist aanknopingspunten bieden om met collega's het gesprek aan te gaan en om zo een eerste stap te zetten voor het opstellen van een (nieuw) leesbeleidsplan (Stichting Lezen 2024). Het leesbeleidsplan – vaak onderdeel van het taalbeleidsplan – is een levendig en inspirerend document waarin de visie van de school op lezen vertaald wordt naar concrete doelen en acties (Stichting Lezen, SLO & Taalunie 2024). Maak als school keuzes in de onderdelen waarmee je de komende tijd aan de slag gaat (Stichting Lezen 2024). Wat is inspirerend om mee te beginnen? Welke zaken kunnen snel aangepakt worden? Waarvoor is meer deskundigheid nodig? Een leesbeleid dat leidt tot een behapbaar jaarplan met een beperkt aantal acties, is een goed begin.

4. Waar vind je de leesscan vo?

Stichting Lezen en SLO ontwikkelen momenteel, met steun van de Taalunie, de website www.lezeninhetvo.nl. Deze website over effectief lees- en literatuuronderwijs en leesbevordering voor professionals die werken in het voortgezet onderwijs zal in de eerste helft van 2025 gelanceerd worden. Vanaf dan vind je er de – in deze workshop gepresenteerde – leesscan vo. Tot die tijd is een pdf van de leesscan beschikbaar op www.lezen.nl.

5. Ontwikkelaars leesscan

De leesscan vo is het vervolg op de leesscan po, die te vinden is op de websites www.lezeninhetpo.nl en op www.leesscan.be. De leesscan po werd ontwikkeld door medewerkers van Hogeschool Odisee, AP Hogeschool, Universiteit Gent, Iedereen Leest, Stichting Lezen en de Taalunie. De leesscan vo werd ontwikkeld door medewerkers van Stichting Lezen en SLO.

Referenties

KU Leuven (2024). 'Samenwerken aan taal. Naar een strategisch taalbeleid'. Online raadpleegbaar op: www.taalbeleid.be.

Stichting Lezen (2023). 'Resultaten PISA-2022: leesvaardigheid Nederlandse jongeren opnieuw drastisch gedaald'. Online raadpleegbaar op: <https://www.lezen.nl/nieuws/resultaten-pisa-2022-leesvaardigheid-nederlandse-jongeren-opnieuw-drastisch-gedaald>.

Stichting Lezen (2024). 'Handleiding leesscan'. Online raadpleegbaar op: www.lezeninhetpo.nl/tools-en-lessuggesties/leesscan.

Stichting Lezen, SLO & Taalunie (2024). 'Leesbeleidsplan'. Online raadpleegbaar op: www.lezeninhetpo.nl/tools-en-lessuggesties/leesbeleidsplan.